

МАЛА ВИЛА (народна приповетка)

„У љубави је најлепше да се сања, чека и да се чува тајна. Ко није прошао кроз то, није волео. Ко није способан да се жртвује, да прегоревача, нема дара за љубав. Ко није патио и плакао, није волео.”

Десанка Максимовић

Били краљ и краљица, па имали јединца сина. Кад је краљевић већ нарастао, прославише његово шишано кумство и на част позваше највиђеније људе из свога краљевства. Бијели двори засјаше од злата, сребра и драгог камења и од хиљаду свијећа.

Кад увече у башти поведоше коло, ухватише се ђевојке све једна љепша од друге, а све гледаху у краљевића мило и драго, да га поједу очима.

У поноћ се разиђоше гости, а краљевић оде у гај од старих липа, јер је била мјесечина као дан, а њему се није спавало. Чаробно бјеше погледати на тамне сјенке дебелог дрвећа: кроз грање се увлачила мјесечина и падала по земљи у чудесним шарима. Липе су мирисале као тамјан из цркве.

Краљевић је полагао шетао замишљен по меканој травици. Кад је изишао на пропланак, наједном угледа пред собом, усред мјесечине, на трави, малу вилу одјевену у красне хаљине од финог ћерећета златом везена. Коса јој је била дуга и спуштена низ плећи, а на глави јој се блисташе златна круна украшена драгим камењем. Али је била посве, посве мала. Као лучица! Краљевић у чуду застане и загледа се у њу, а она проговори гласом, као да сребрно звонце звони:

„Мој лијепи краљевићу, и ја сам била позвана данас на твоје кумовање, али нијесам смјела доћи у коло јер сам тако малена, него ти се овдје клањам на овој сјајној мјесечини, која је мени сунчев сјај.”

Краљевићу се мала вила веома свидје. Није се нимало поплашио од ове ноћне појаве, него јој приступи и узео је за ручицу. Али му се она оте и нестале је. Остаде му у руци само њена мала рукавица, тако мала да ју је једва навукао на свој најмањи прст. С неком тугом се врати у дворе и ником не рече ни ријечи, с ким је био.

Али другу ноћ опет оде у башту. Ходио је по бијелој мјесечини и тражио малу вилу. Али ње нигдје не бјеше. Од жалости извади из њедара малу рукавицу и пољуби је. У тај мах створи се вила пред њим. Краљевић се тако обрадовао, да се не може исказати како. Све му је играло срце у грудима од милине. Дуго су шетали по мјесечини и чаврљали.

Краљевић се зачуди, кад опази да мала вила све једнако расте, док с њиме говори. Кад су се растали, била је двапут већа него синоћ. Кад јој је вратио рукавицу, није је могла више навући.

шишано кумство – крштење одрасле особе, којој се том приликом исече прамен косе

тамјан – црвенкаста смола која се добија из једног афричког дрвета

ћерећет – врста платна

лучица – искра (од речи луч – светлост)

„Узми је па је чувај као аманет”, рече мала вила и нестаде је.

„Носићу је на срцу”, рече краљевић.

Сваку ноћ су се одсад састајали њих двоје у башти. Док је сунце сјало, краљевић је муку мучио. Цио дан је био тужан, једва је чекао да изађе мјесец и само је на њу мислио и питао се: Хоће ли ноћас доћи?

Краљевић је све већма љубио малу вилу а она је сваку ноћ расла и бивала све већа и већа. Кад је прошло девет ноћи, бјеше пун мјесец, а вила је нарасла велика као краљевић. Весело га дочека и слатким гласом прогукла:

„Докле год буде мјесечина, ја ћу ти долазити!”

„А не, моја драга! Ја не могу живјети без тебе. Ти мораш бити сасвим моја. Ја ћу те учинити краљицом.”

„Драги мој”, рече вила, „хоћу бити твоја, али само тако, ако ћеш ме увијек и само мене вољети.”

„Увијек, увијек”, повикао је краљевић без размишљања. „Само тебе, друге никад ни погледати нећу.”

„Добро! Али памти што кажем: само докле будеш држао ријеч, бићу твоја.”

Послије три дана учинише свадбу двоје младих. Љепоти вилиној дивио се сав свијет.

Срећно су живјели седам година, и онда умрије стари краљ.

На укоп му дођоше многи поданици. Крај мртвачког лијеса чувале су мртваца најљепше госпође из читаве земље.

Била је ту и једна дјевојка црвене косе а црна ока. Та се није Богу молила, нити је мртвог краља гледала, него је само очима пратила младог краљевића. Видио је и он да га лијепа госпођа гледа, и било му драго.

Кад је велики спровод кренуо на гробље, погледао је краљевић трипут у замамљиву љепотицу водећи за руку своју жену.

Наједном му се жена спотаче на своју сукњу и мало што не паде.

„Ју, гле, сукња ми је предуга!” узвикну краљевићка.

Краљевић није ни опазио да се она смањила.

Кад су укопали старога краља, пође она љепотица црвене косе намах уз краљевића путем кући, а он је испод ока све у њу гледао. Тако и није видио да му је жена све мања.

Кад стигоше кући под старе липе — нестаде је посве.

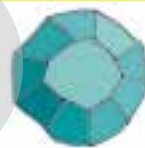
Сада краљевић узме за жену госпођу црвене косе, а црних очију.

Али с њом није ни три дана срећно живио.

Тражила је да јој купи постељу од самог алама, жељела је сад ово, сад оно, а све саме ствари, каквих и нема на свијету. Кад он није могао да јој испуни жељу, она је плакала, свађала се са њим, ружила га. Кад му бјеше већ дозлогрдило, он је отјера.

Сад тек види шта је учинио. Уздисао је и јадиковао за малом вилом. Опет пође сваку мјесечну ноћ под старе липе, да дозове своју лијепу и добру вилу. Звао је и звао, чекао и чекао, већ је постао и старац чекајући. Али, она се никада више није вратила.

укоп – сахрана
лијес – сандук
замамљива – заносна
алем – драги камен

- ✿ Лепоту осећања која ће ускоро заузети своје место у срцу младог краљевића најавили су чаробни описи ноћи, липовог гаја, баште. Издвој те описе и објасни њихов значај у композицији приче.
- ✿ Опиши први сусрет краљевића и виле. По чему је вила из ове приче необична?
- ✿ Потражи поређења којима народни приповедач осликава њен изглед. Које се њене унутрашње особине наслућују?
- ✿ Краљевић се заљубљује на први поглед. Доживео је љубав о којој се машта, за којом се чезне, која се догађа једном у животу. Размисли о улози мотива ноћи и месеца који прате појаву мале виле. Какву моћ има краљевићева љубав?
- ✿ Младић је толико заволео прекрасну вилу да је пожелео да му постане жена. Који му услов она поставља? У том часу све изгледа јасно и лако и за младића не постоји препрека на путу њихове среће. Опиши догађаје који следе.
- ✿ Задржи се на сцени у којој се наслућује краљевићево неверство. Каква је жена која заводи краљевића на сахрани његовог оца? Којим симболичним детаљем њеног физичког изгледа приповедач наговештава решеност непознате жене да освоји краљевића?
- ✿ Шта се догодило са малом вилом?
- ✿ Своје неверство краљевић је скупо платио. На који начин?
- ✿ У овој народној приповеци има и елемената бајке. Наведи их. По чему се приповетка *Мала вила* ипак разликује од бајке?

- ✿ Издвој поруке и запиши их у *Дневник читања*.